

SAŽETAK PRESUDE

CUMHURIYET HALK PARTISI PROTIV TURSKE OD 26. TRAVNJA 2016. GODINE ZAHTJEV BR. 19920/13

Zakon kojim se nadziru troškovi političkih stranaka u turskoj nije bio dovoljno jasan

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva je Cumhuriyet Halk Partisi (u daljnjem tekstu: stranka), turska oporbena politička stranka sa sjedištem u Ankari.

Sukladno odredbama turskog Ustava, stranka je Ustavnom sudu predala konsolidirano financijsko izvješće za 2007. i 2008. godinu. Izvješće je obuhvaćalo pregled troškova koje su središnjica stranke i sve podružnice imale u tom razdoblju. Ustavni sud je proveo inspekcijski nadzor te u ožujku i srpnju 2012. godine donio odluku o provedenom nadzoru. Utvrdio je da je većina troškova ispravno navedena te da je prihod naveden u skladu s mjerodavnim odredbama Zakona o političkim strankama. Međutim, određeni dio troškova nije bio u skladu s navedenim Zakonom.

Nezakoniti troškovi su obuhvaćali dvije grupe. Prva grupa se odnosila na troškove koji nisu na temelju odluke ovlaštenog stranačkog tijela u skladu s Zakonom o političkim strankama nastali „u svrhu ostvarivanja stranačkih ciljeva“ niti „od stranke kao pravne osobe“. Druga grupa se odnosila na troškove koji nisu bili potkrijepljeni odgovarajućom dokumentacijom.

Ustavni sud je stoga odredio zapljenu imovine stranke u ukupnom iznosu od oko tri milijuna eura, koji je odgovarao nezakonito nastalim troškovima. Isto tako, Ustavni sud je u odnosu na neke troškove stranci uputio upozorenje. Stranka je u konačnici podmirila navedene troškove.

PRIGOVORI

Pozivajući se na čl. 11. Konvencije, stranka je pred Sudom prigovarala da je zbog naloga o zapljenu pretrpjela znatan financijski teret. Posebice je istaknula da mjerodavno pravo nije bilo jasno i predvidivo jer stranka nije mogla unaprijed znati koji troškovi potpadaju pod „zakonite troškove“ niti je mogla znati u kojim okolnostima će Ustavni sud donijeti upozorenje, a u kojima nalog o zapljenu.

OCJENA SUDA

Sud je zaključio da zahtjev za podvrgavanjem financijskih troškova političkih stranaka inspekcijskom nadzoru sam po sebi ne dovodi u pitanje primjenu čl. 11. Konvencije. Svrha takvog zahtjeva je kroz transparentnost i odgovornost osigurati povjerenje javnosti u političke procese. Štoviše, države članice Konvencije uživaju široku slobodu procjene kod financijskog nadziranja političkih stranaka te odabira odgovarajućeg načina sankcioniranja financijskih nezakonitosti.

Međutim, Sud je primijetio da su nalozi za zapljenu imovine koji su se odnosili na 2008. i 2009. godinu obvezali stranku da prekine većinu svojih aktivnosti, posebice na lokalnoj razini. Zapljena je stoga dovela do miješanja u pravo na slobodu udruživanja.

Iako je formalno to miješanje imalo uporište u mjerodavnom domaćem pravu – Ustavu i Zakonu o političkim strankama, Sud je utvrdio da ti propisi nisu bili dovoljno jasni u pogledu pitanja koji se troškovi smatraju nezakonitim troškovima. Ni turska Vlada nije dostavila sudsku praksu na temelju koje bi se način i opseg financijske inspekcije Ustavnog suda te tumačenje zakonitosti troškova mogli unaprijed predvidjeti. Sud je isto tako utvrdio da je odluka Ustavnog suda u odnosu na kriterije koji se moraju primijeniti prilikom ispitivanja zakonitosti troškova bila nedosljedna. Primjerice, Ustavni sud je glede troškova dviju večera prihvatio argument stranke da su večere koje je stranka organizirala tijekom 2008. godine bile dio predizborne kampanje, dok je u pogledu ostalih troškova večera te iste argumente bez obrazloženja odbacio.

Navedeno je dovelo do nedosljednosti i nepredvidljivosti tumačenja i primjene mjerodavnog prava na štetu prava stranke da može unaprijed regulirati troškove sprječavajući time mogućnost da se izloži sankcioniranju. Ova pravna nesigurnost je dodatno bila naglašena duljinom trajanja inspekcijskog nadzora Ustavnog suda koja je u odnosu na ispitivanje troškova iz 2008 i 2009. godine, trajala tri godine.

Isto tako, stranka nije mogla predvidjeti hoće li i kada biti sankcionirana upozorenjem ili nalogom za zapljenu. Primjerice, Ustavni sud je donio upozorenje zbog toga što stranka nije dostavila bankovne izvratke za naloge za isplatu plaća zaposlenika, dok je u nekim drugim slučajevima za isti nedostatak izdao nalog za zapljenu.

Sud je uzeo u obzir da široki opseg stranačkih aktivnosti u modernim društvima otežava uspostavu jasnih kriterija na temelju kojih će se odrediti što potpada pod aktivnosti kojima je svrha ostvarivanje političkih ciljeva i onih koji se zaista odnose na rad stranke. Sud je međutim naglasio da uzimajući u obzir važnu ulogu koju političke stranke imaju u demokratskom društvu, bilo kakva pravna regulacija koja može utjecati na slobodu udruživanja (kao što je to inspekcijski nadzor nad troškovima) mora unaprijed jasno predvidjeti način na koji će se primjenjivati.

Uzimajući u obzir nejasnoću opsega i pojma nezakonitih troškova političkih stranaka te načina sankcioniranja istih, Sud je utvrdio da u konkretnom slučaju nije ispunjen zahtjev predvidljivosti domaćih propisa koji reguliraju njihovu financijsku inspekciju. Stoga je Sud utvrdio da je došlo do povrede čl. 11. Konvencije jer izrečeni nalozi za zapljenu nisu bili propisani zakonom.

PRAVIČNA NAKNADA

1.085.800 EUR - na ime materijalne štete

5.000 EUR – na ime troškova postupka

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© *Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.*